

Posudek oponentky rigorózní práce

Název práce: Touha žít

Jméno autora: Mgr. Michal Prívára

Obor: Teologie

Jméno oponentky: Lenka Gulová, Ph.D

Struktura práce: text má 144 stran, součástí je rozsáhlý seznam použitých odborných zdrojů

Zaměření práce: jedná o teoreticko-empirickou studii

Obsahové náležitosti

1) Téma a obsah práce

Název práce s výhradou odpovídá obsahu, lze ocenit metaforický název práce, ale je poněkud velkorysý a široký, možná stálo za to ho více vymezit k obsahu práce.

2) Cíl práce a výzkumné otázky

Cíl práce je poněkud neurčitý, není přesně specifikován, viz. *Rozvoj poznání a rychlý progres vědy ovšem přináší jeden zajímavý problém a ten souvisí právě s pomocí trpícímu člověku. Na jedné straně máme spoustu modelů pomoci trpícímu člověku, máme kvalitní prostředky na tišení bolesti. Máme pohotové lékaře, psychology, kteří hned vědí co a proč se to děje v našem těle, nebo psychice. Rovněž máme kněze, kteří někdy hned znají odpověď a mají po ruce slova z Bible, ale to vůbec neznamená, že se přiblížili člověku, ale spíše člověk zůstává někdy opuštěný a sám ve své bolesti a utrpení. A proto je zde otázka na straně druhé: Opravdu tohle stačí v rámci pomoci člověku, který trpí svou bolestí, která mu ničí sen nebo touhu po životě? Když život „bolí“? A právě tohle je cíl této práce. Úkolem této práce je popsat a analyzovat jednotlivé skutečnosti, které se týkají daného tématu a nabídnout pohled na problém a smysl bolesti a utrpení člověka ve snaze touhy žít. Rozsah pohledu je zúžen na mladého člověka ve věku cca 16 – 30 let. (str. 9)*

Výzkumné otázky v textu chybí a měly být položeny, poněvadž autor hovoří o metodologické části práce. Stejně tak zde chybí cíl výzkumu.

Pokud bychom měli hodnotit naplnění cílů práce a soulad s výzkumnými otázkami, tak to nelze v těchto souvislostech určit, protože cíl/cíle nejsou jednoznačně definovány, stejně jako výzkumné otázky.

3) Zhodnocení teoretické části

Teoretická část je velmi obsáhlá, autor předkládá velké množství odborného textu, který je v podstatě rozdělen na dvě části a to na část psychologickou a teologickou, které jsou spojeny spíše křehkou linkou, než aby tvořily kompaktní text. Možná tato skutečnost souvisí s velkými množstvím témat, pojmů, tezí, odkazů, definic, které autor v textu zpracoval.

Autor pracuje s řadou zdrojů, téma otevírá do značné šíře a jedním z pilířů práce je téma bolesti a utrpení. Ovšem dalším významným tématem je mladý člověk, v „úkolech“ práce to autor uvádí, ale v dílčích částech práce se tak děje spíše sporadicky (nejvíce je to patrné ve druhé kapitole, která se vztahuje k metodologii).

Autor se v první části textu opírá o psychologii, nabízí se tedy zde otázka, proč situaci mladého člověka (například v rámci vývojové psychologie) nezachycuje v úvodních kapitolách, aby bylo vybrané téma výrazněji ukotveno a mohlo se plynuleji rozvíjet. To je zásadní kritická poznámka, že téma rigorózní práce mohlo být výrazněji ukotveno. Textu chybí pomyslná červená nit, která by kapitoly a vybraná témata více propojila.

Jedním z příkladů je část textu, kde autor uvádí příčiny utrpení člověka (str. 18) a každou z těchto příčin definuje a posléze rozvíjí o situaci (pocity) mladého člověka. Z textu však není zřejmé, odkud byly tyto doplňující informace o mladých lidech získány a odkud autor vzal některá tvrzení, která nedokládá zdroji nebo výsledky výzkumu (str. 19). Stejně tak na str. 22 a 23, kde jsou popisovány projevy úzkosti, které by bylo možné vztáhnout ke všem věkovým skupinám; autor zde opět tyto projevy představuje z odborných zdrojů a v některých částech spíše sporadicky připojí, jak to tedy „mají“ mladí lidé.

Autor na str. 31 a rozebírá pilíře související s touhou žít; s uvedenými pilíři (zdraví, láska, rodina) lze souhlasit, ale není dostatečně zdůvodněno, proč vybral právě tyto pilíře? Může zde být námitka, proč zde není například identita mladého člověka nebo uplatnění v profesi atd. Dále pak na str. 34 autor uvádí čtyři druhy potřeb smyslu života a opět jsou zde definovány ze zdroje a většinou rozvinuty poznámkou autora, jak to mají mladí lidé, aniž by zde bylo doloženo, odkud autor čerpal (zřejmě z vlastních zkušeností); tato tvrzení nelze jen tak jednoduše zobecňovat, i když s mnohým výkladem můžeme souhlasit. Na str. 37 autor sáhne

po Franklovi, což je zcela jistě jedinečný autor a k tématu patří, ale propojení tématu smyslu života, Frankla a psychoterapie vnímám trochu jako účelové.

Od str. 55 se nabízí teologický a pastorální pohled na téma utrpení a bolesti. Text je zcela jistě zajímavý a dílčí podkapitoly jsou zpracovány kvalitně. Autor na řadě stran rozebírá biblické texty a postavy, jejichž jednání a konání je pro nás inspirací a zdrojem. Autor se ocitl v prostředí, které evidentně dobře zná, ale pomyslně se dostáváme do „jiné“ práce, chybí zde výraznější propojení s předcházející kapitolou a jejími hlavními myšlenkami. Dále na mnohých stranách chybí téma mladého člověka (např. str. 55 – 58 a na dalších), případně se autor v kontextu řečeného k mladému člověku vztáhne, ale spíše takovým doporučujícím způsobem (např. str. 71, teze k Janu Pavlu II. a jeho myšlenky, které souvisí s přístupem k trpícím mladým lidem), případně jemným pobídnutím. Tato situace se objevuje na dalších stranách, kde autor sice velmi fundovaně, citlivě a lidsky rozebírá pasáže z Bible ve vztahu k utrpení a k naději, kterou přináší víra, modlitba, svědectví a přijetí života s utrpením, ale bez výraznějšího provázání s předcházejícím textem. Lze však tomu rozumět v tom slova smyslu, že se autor hloubkou biblických textů nechal unést a mírně se odklonil od cíle práce.

Významnější zacílení na mladého člověka se výrazněji začíná objevovat až kolem str. 80 a na následujících stranách, kde autor polemizuje a předkládá možnosti, jak s mladými pracovat, například v kontextu pastorační práce (str. 112), podobenství z biblických textů (str. 109 milosrdný Samaritán) nebo z učení předních představitelů katolické církve. Autor také nabízí učení církve a četné texty, které mohou být pro mladé lidi žijící v utrpení inspirativní. Závěrečné shrnutí pak předkládá koncept zacházení s mladými lidmi v duchu spirituality, lásky a přátelství, což lze předpokládat.

V celkovém hodnocení teoretické práce lze uvést, že autor zvládl práci se zdroji, v rámci jednotlivých kapitol se objevují zásadní myšlenky, ale chybí výraznější zakotvení tématu do teoretického rámce a tím je míněno téma mladých lidí. Vzhledem k uvedenému cíli rigorózní práce, názvu práce a metodologické části by bylo žádoucí, kdyby text působil kompaktněji a jednotlivé kapitoly byly víc propojeny.

Autor je schopen tvorby vlastního odborného textu, jehož výklad lze vnímat jako srozumitelný a logický.

4) Zhodnocení empirické části/metodiky

Empirická část představuje šest kazuistik, které vznikly, jak autor uvádí, přepisem rozhovorů. Tato část práce má řadu nedostatků. Autor si nepoložil cíl výzkumu, výzkumnou otázku, chybí jasnější popis metodologie. Zřejmě se jedná o kvalitativní výzkumnou metodu, není však jasné, jakou autor použil. Rovněž zde chybí zřetelný analytický postup a výsledek analýzy. V kazuistikách jsou zachyceny náročné situace mladých lidí a poněkud zjednodušené shrnutí, které postrádá hloubku zjištěných skutečností. Vzhledem k výběru tématu autor mohl zvolit například narativní rozhovory a jejich analýzu prostřednictvím narativní metodologie nebo interpretativní fenomenologickou analýzu, která by umožnila zachytit a analyzovat zkušenosti informantů. Autor zde nevede žádnou polemiku a nenabízí sebereflexi badatele. Kvalitní analýza dat a předložené výsledky výzkumu mají pak zcela jiný potenciál a mohly by prospět nejen empirické, ale také teoretické části. Práce by pak mohla více působit jako jeden celek.

5) Hodnocení odborného přínosu práce

Téma je zcela jistě zajímavé, osobní přínos autora je zde patrný, zejména v částech práce spojených s teologií. Snaha o interdisciplinární pojetí je patrná, práce je rozkročena mezi psychologií a teologií, autor se snažit tyto dvě disciplíny propojit. Práce má rovněž aplikační charakter a přináší mnohé poznatky.

Formální a stylistické náležitosti

Autor cituje podle bibliografických norem, pracuje s řadou zdrojů. Nejsou zde patrné žádné formální nedostatky, v seznamu literatury nechybí cizojazyčné zdroje.

Návrh otázek a zadání problému:

- 1. Jak jste postupoval při zpracování metodologické části, proč jste zvolil kazuistiky? Zkuste navrhnout cíl výzkumu v takto zaměřené práci a výzkumné otázky.*
- 2. V rigorózní práci předkládáte velké množství textu, tezí, informací, tvrzení, zdrojů aj., zkuste vyslovit, co je podstatou Vaší práce a jak s Vašimi zjištěními naložíte ve vlastní profesní praxi.*

Závěrečný výrok:

Rigorózní práce splňuje po obsahové i formální stránce dané požadavky a proto ji **doporučuji k obhajobě.**

Návrh hodnocení na základě posouzení práce:

I přes uvedené výtky práci **hodnotím C**, neboť autor pracoval s velkým množstvím odborného textu a snažil se o hloubku poznání.

V Brně, dne 30. 4. 2019, Lenka Gulová